ECLI:LV:AT:2019:0704.15830109509.2.L
Lieta Nr. 15830109509, SKK– 137/2019
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2019.gada 4.jūlijā

Tiesa šādā sastāvā: senatori Voldemārs Čiževskis, Artūrs Freibergs, Anita Poļakova
izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurora G. Krieviņa kasācijas protestu, apsūdzētā /pers. D/ un viņa aizstāvja A. Purmaļa kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 3.novembra spriedumu
/pers. D/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem, atņemot tiesības veikt uzņēmējdarbību uz 2 gadiem;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem, atņemot tiesības veikt uzņēmējdarbību uz 2 gadiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu brīvības atņemšanas sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem.
No /pers. D/ valsts labā piedzīta kompensācija 239 906,63 *euro*.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš izvairījās no nodokļu nomaksas, ar ko valstij nodarīti zaudējumi lielā apmērā.
Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā par to, ka viņš legalizēja noziedzīgi iegūtus finanšu līdzekļus lielā apmērā.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu, izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. D/ aizstāvja A. Purmaļa apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2016.gada 3.novembra spriedums atcelts.
/pers. D/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 10 mēnešiem, atņemot tiesības veikt uzņēmējdarbību uz 2 gadiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu brīvības atņemšanas sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 2 gadiem.
/pers. D/ atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.
No /pers. D/ valsts labā piedzīta kompensācija 239 906,63 *euro*.

[4] Apsūdzētais /pers. D/ un viņa aizstāvis A. Purmalis par Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu iesnieguši kasācijas sūdzības, kurās lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu daļā par /pers. D/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas, kā arī lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par valsts labā noteikto kompensāciju 239 906,63 *euro*. Atceltajā daļā lūdz lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.
Lūgumus apsūdzētais /pers. D/ un viņa aizstāvis A. Purmalis pamato ar šādiem argumentiem.
[4.1] Apsūdzētā /pers. D/ darbībās nav konstatējams Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs.
/pers. D/ nav Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarītājs, jo apsūdzētais neparakstīja un nesniedza Valsts ieņēmumu dienestam pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas, kurās iekļauti it kā nepamatoti darījumi ar SIA „Preces Tev", SIA „Knoko", SIA „Latstock" un SIA „L-KA", kā arī /pers. D/ neveica SIA „AV Investhaus" grāmatvedības uzskaiti.
Krimināllietas materiālos nav pierādījumu šādām apsūdzētā /pers. D/ darbībām, kas apliecina, ka tieši apsūdzētais /pers. D/ ir atbildīgs par likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" un likuma „Par grāmatvedību" normu ievērošanu, savukārt ir pierādījumi, ka šīs darbības veikušas citas personas.
[4.2] Pretēji apelācijas instances tiesas spriedumā norādītajam, SIA „AV Investhaus" darbībā aktīvu dalību ņēma /pers. F/, tajā skaitā, kontrolējot un uzraugot darbu izpildi objektos, kontaktējoties ar pasūtītājiem un apakšuzņēmējiem. /pers. F/ uzraudzīja un nodrošināja SIA „AV Investhaus" komercdarbības veikšanu, savukārt SIA „AV Investhaus" pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas ar savu parakstu ap liecināja un Valsts ieņēmumu dienestā iesniedza valdes locekle ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi /pers. G/.
Apelācijas instances tiesas spriedumā nav vērtēta ne /pers. F/, ne SIA „AV Investhaus" valdes locekles /pers. G/ iespējamā atbildība par SIA „AV Investhaus" saimniecisko darbību un Valsts ieņēmumu dienestā iesniegtajās pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās norādīto ziņu patiesumu. Turklāt /pers. F/, neskatoties uz viņa darbību SIA „AV Investhaus", krimināllietā nav nopratināts kā liecinieks, kaut arī u z /pers. F/ līdzdalību SIA „AV Investhaus" norādīja lietā nopratinātie lieci nieki, tajā skaitā, /pers. H/ un /pers. I/. Apstāklis, ka /pers. F/ lietā nav nopratināts kā liecinieks, rada saprātīgas šaubas par /pers. D/ vainīgumu, tādējādi nav ievēroti Kriminālprocesa likuma 19.panta trešās daļas nosacījumi.
Tā kā izskatāmajā lietā apsūdzētais /pers. D/ nav izpildījis Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses pazīmes – veicis SIA „AV Investhaus" grāmatvedības uzskaites vešanu un pievienotās vērtības nodokļa deklarāciju sastādīšanu un iesniegšanu Valsts ieņēmumu dienestā – /pers. G/ nevar atzīt par vainīgu Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā.

[4.3] Apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas, 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās un otrās daļas un 527.panta pārkāpumus.

Atzīstot apsūdzēto /pers. D/ par vainīgu Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi argumentus un apstākļus, ko aizstāvis A. Purmalis norādījis apelācijas sūdzībā.

Apelācijas instances tiesas spriedumā nav izvērtējusi apstākli, ka pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas parakstīja un Valsts ieņēmumu dienestā iesniedza SIA „AV Investhaus" valdes locekle /pers. G/. Līdz ar to par nepamatotu atzīstams apelācijas instances tiesas secinājums, ka /pers. D/ bija faktiskais SIA „AV Investhaus" vadītājs un saimnieciskās darbības veicējs.

[4.4] /pers. D/ celtā apsūdzība un apelācijas instances tiesas spriedumā norādītās /pers. D/ noziedzīgās darbības ir vispārīgas un nekonkrētas, balstītas uz pieņēmumiem, tādējādi ir pretrunā Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmās daļas un 405.panta pirmās daļas nosacījumiem.

Ne no apsūdzības, ne pārsūdzētā sprieduma nav saprotams, kādi darījumi ar SIA „Preces Tev" ir atzīstami par fiktīviem, apgalvojot, ka SIA „AV Investhaus" ir izvairījusies no nodokļu nomaksas. Tāpat no apsūdzības un pārsūdzētā sprieduma nav saprotams, kādi SIA „AV Investhaus" darījumi ar SIA „L-KA" vai SIA „Knoko" tiek apstrīdēti.

Apsūdzībā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts nesniedz skaidru priekšstatu par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas apstākļiem, tādējādi ierobežojot /pers. D/ tiesības uz aizstāvību.

[5] Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurors G. Krieviņš ir iesniedzis kasācijas protestu, kurā lūdz Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu atcelt daļā par /pers. D/ atzīšanu par nevainīgu Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnošanu. Atceltajā daļā prokurors lūdz lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Lūgumus prokurors G. Krieviņš pamato ar šādiem argumentiem.

[5.1] Apelācijas instances tiesa, vērtējot noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, ir nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 195.panta trešo daļu, kas atbilstoši Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktam uzskatāms par Krimināllikuma pārkāpumu.

Šīs likuma normas nepareizas piemērošanas rezultātā apelācijas instances tiesa nepamatoti attaisnojusi apsūdzēto /pers. D/ Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā.

Prokurora ieskatā, par nepamatotu ir atzīstams apelācijas instances tiesas atzinums, ka, izdarot Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, /pers. D/ nav ieguvis reālus finanšu līdzekļus, kurus varētu pārvērst citās vērtībās, tādējādi neesot konstatējams Krimināllikuma 195.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmets – noziedzīgi iegūti līdzekļi.

Turklāt apelācijas instances tiesa ir nepareizi interpretējusi apsūdzībā norādītos faktiskos apstākļus, apsūdzētās personas faktisko rīcību un šīs rīcības atbilstību Krimināllikuma 195.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma pazīmēm un kvalificējošiem apstākļiem.

[5.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti konstatējusi apsūdzības neatbilstību Kriminālprocesa likuma 405.panta pirmās daļas 2.punkta prasībām, kas novedis pie nelikumīga nolēmuma un vērtējams kā Kriminālprocesa likuma būtisks pārkāpums šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Apelācijas instances tiesa spriedumā nepamatoti ir konstatējusi, ka no /pers. D/ celtās apsūdzības izriet, ka kopsummā noziedzīgi iegūtos finanšu līdzekļus viņš legalizējis 1 087 394,38 *euro* apmērā.

Apsūdzībā nav inkriminēta naudas līdzekļu legalizēšana 1 087 394,38 *euro* apmērā, bet gan 168 607,34 Ls apmērā. Turklāt, apsūdzībā aprakstot katru naudas summas pārskaitījumu, ir pamatots apsūdzētā nodoms, kas vērsts uz to, lai maskētu konkrēto naudas līdzekļu noziedzīgo izcelsmi un slēptu to piederību.

Ievērojot apsūdzībā norādīto, apelācijas instances tiesai bija iespējams konstatēt legalizēto naudas līdzekļu 239 906,63 *euro* apmērā noziedzīgo izcelsmi, un lemt par šo noziedzīgi iegūto naudas līdzekļu inkriminēšanu apsūdzētajam /pers. D/.

[5.3] Apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 124.panta sestās daļas prasības, tādējādi pieļaujot Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

[5.4] /pers. D/ attaisnošana Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā pamatota ar kļūdaini interpretēto apsūdzību un nepietiekošo faktisko apstākļu izklāstu.

Prokurora ieskatā, /pers. G/ darbību apraksts ir vispusīgs un pietiekošs, lai konstatētu noziedzīga nodarījuma sastāvu, līdz ar to apelācijas instances tiesa, taisot attaisnojošu spriedumu, nepamatoti piemērojusi Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punkta nosacījumus, kas ir atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Motīvu daļa

[6] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedums atstājams negrozīts, bet prokurora G. Krieviņa kasācijas protests un apsūdzētā /pers. D/ un viņa aizstāvja A. Purmaļa kasācijas sūdzības noraidāmas.

[7] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka prokurora viedoklis par nepareizu Krimināllikuma 195.panta piemērošanu nav pamatots ar tādiem argumentiem, kas būtu par pamatu apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai šajā daļā.

Apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi prokurora G. Krieviņa kasācijas protestā norādītos Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma pārkāpumus.

[8] Kā nepamatots atzīstams prokurora G.Krieviņa kasācijas protesta arguments, ka apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 195.panta trešo daļu.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka prokurora protestā izteiktie argumenti par Krimināllikuma nepareizu piemērošanu nav pamatoti un neatspēko apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par /pers. D/ attaisnošanu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas. Senātam nav pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas atzinumus.

[8.1] No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesai radušās nenovēršamas šaubas par to, vai, izvairoties no pievienotās vērtības nodokļa nomaksas saistībā ar SIA „AV Investhaus" pievienotās vērtības nodokļa deklarācijās nepamatotu darījumu iekļaušanu, /pers. D/ konkrētajā gadījumā reāli ieguvis naudas līdzekļus. Apelācijas instances tiesa atzina, ka nav pierādījumu, ka /pers. D/ bijis nolūks slēpt vai maskēt naudas līdzekļus, ar kuriem tika veiktas apsūdzībā norādītās darbības.

Prokurors kasācijas protestā atsaucas uz /pers. D/ celto apsūdzību pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas, kurā ir konkrēti norādīts, ka /pers. D/ noziedzīgos līdzekļus ieguvis, veicot predikatīvo noziedzīgo nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā, un šos līdzekļus legalizējis, novirzot tos no SIA „AV Investhaus" norēķinu kontiem uz citu uzņēmumu kontiem, tādējādi slēpjot šo līdzekļu izcelsmi un piederību.

Senāta ieskatā, prokurors šādā veidā norādījis uz apsūdzības saturu, bet nav norādījis pierādījumus, kas būtu par pamatu atzīt, ka /pers. D/, izdarot

Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ir ieguvis naudas līdzekļus.

[8.2] Tāpat prokurors nav norādījis pierādījumus par /pers. D/ nolūku slēpt vai maskēt naudas līdzekļu izcelsmi, kurus apelācijas instances tiesa nebūtu izvērtējusi vai nemotivēti noraidījusi.

Apsūdzībā izteiktie formulējumi nav atzīstami par pierādījumiem konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pierādīšanā. Personas objektīvās darbības var tikt vērtētas, noskaidrojot noziedzīgā nodarījuma subjektīvo pusi, t.i., konkrētajā gadījumā /pers. D/ darbības ar SIA „AV Investhaus" naudas līdzekļiem. Apelācijas instances tiesa šīs /pers. D/ darbības ir izvērtējusi un atzinusi, ka apsūdzētā /pers. D/ darbībās nekonstatē noziedzīgi iegūtu līdzekļu slēpšanu vai maskēšanu.

[9] Krimināllikuma 195.pantā noteikta kriminālatbildība par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas legalizēšanu. Minētajā likuma normā nav sniegts noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai mantas jēdziens.

Lai personai inkriminētu Krimināllikuma 195.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, ir jānoskaidro un jāpierāda šī noziedzīgā nodarījuma priekšmets katrā konkrētā lietā, t.i., noziedzīgi iegūtie finanšu līdzekļi vai manta minētās Krimināllikuma normas izpratnē. Lai noskaidrotu Krimināllikuma 195.panta saturu, likuma norma jāaplūko kopsakarībā ar citiem normatīvajiem aktiem.

[9.1] Noziedzīgi iegūtu līdzekļu un mantas jēdziens sniegts Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā. Minētā likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka līdzekļi ir atzīstami par noziedzīgi iegūtiem, ja personas īpašumā vai valdījumā tie tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, kā arī citos Krimināllikumā noteiktajos gadījumos.[..] (likuma redakcija spēkā no 01.01.2010.)

/pers. D/ inkriminēto darbību izdarīšanas laikā spēkā bija Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums 4.panta pirmā daļa šādā redakcijā: „Līdzekļi atzīstami par noziedzīgi iegūtiem, ja personas īpašumā vai valdījumā tie tieši vai netieši iegūti, izdarot noziedzīgu nodarījumu".

No minēto likuma normu salīdzinājuma redzams, ka būtisku izmaiņu noziedzīgi iegūtu līdzekļu jēdziena definējumā nav.

Krimināllikuma 70.^{11}panta pirmā daļa nosaka, ka noziedzīgi iegūta manta ir manta, kas personas īpašumā vai valdījumā tieši vai netieši nonākusi noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rezultātā.

No minētajām tiesību normām var secināt, ka „līdzekļiem" jābūt iegūtiem, izdarot noziedzīgu nodarījumu un jāatrodas personas īpašumā vai valdījumā.

[9.2] Tiesai radušās šaubas par to, vai SIA „AV Investhaus" norēķinu kontā esošie naudas līdzekļi ir iegūti, izdarot predikatīvo noziedzīgo nodarījumu.

No lietas materiāliem redzams, ka nav apšaubīts fakts, ka SIA „AV Investhaus" veikusi saimniecisko darbību, no kuras iegūti legāli ienākumi. Tiesa nav konstatējusi, ka uzņēmuma norēķinu kontā visu esošo naudas līdzekļu izcelsme ir saistīta ar /pers. D/ inkriminētā Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu.

Pievienotās vērtības nodokļa likuma 109.pants pamatā noteic, ka Valsts ieņēmumu dienests, veicot nodokļu administrēšanas pasākumus, pārceļ apstiprināto pārmaksāto nodokļa summu uz nākamo taksācijas periodu līdz taksācijas gada beigām, sedzot nākamajos taksācijas periodos valsts budžetā maksājamo nodokļa summu. Tikai atsevišķos gadījumos saskaņā ar šā likuma normas nosacījumiem, pārmaksāto nodokli ieskaita bankas kontā. Konkrētajā gadījumā nav konstatēta pārmaksāto nodokļu ieskaitīšana uzņēmuma bankas kontā

Tādējādi, atzīstot par predikatīvajiem noziedzīgajiem nodarījumiem tādus noziegumus, kas saistīti ar nepamatoti priekšnodoklī iekļautajiem pievienotās vērtības nodokļa maksājumiem, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta jākonkretizē noziedzīgi iegūtie līdzekļi un apsūdzībai jāpierāda šo līdzekļu iegūšanas fakts īpašumā vai valdījumā.

[9.3] Jautājumam par šo līdzekļu iegūšanu un atrašanos īpašumā vai valdījumā iespējama dažāda interpretācija.

Par noziedzīgi iegūto līdzekļu jēdzienu juridiskajā literatūrā ir pausts šāds viedoklis: „Praksē par predikatīvo noziedzīgo nodarījumu atzīst arī izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Tomēr apšaubāms, vai ar vārdiem „noziedzīgi iegūts" aptveras gadījumi, kad noziedzīga nodarījuma rezultātā no citām personām nekas netiek iegūts, bet gan netiek atdots tas, kas jāatdod. Izvairoties no nodokļu nomaksas, ir konstatējama tieši šāda situācija, jo persona neko neatņem, respektīvi, no citiem neiegūst, bet gan izvairās no mantiska rakstura izdevumiem. Turklāt šī nauda, kas prettiesiski netiek samaksāta valstij, parasti personas rīcībā atrodas likumīgi, nelikumīgi tā netiek vienīgi atdota valstij. (*sk. Leja M. „Krimināltiesību aktuālie jautājumi un to risinājumi Latvijā, Austrijā, Šveicē, Vācijā. Noziedzīga nodarījuma uzbūve; cēloņsakarība; vaina; krimināltiesību normu interpretācija un spēks laikā. 1daļa." Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019, 116.-117.lpp.)*

Noziedzīgi iegūto līdzekļu jēdziena skaidrojums sniegts arī Eiropas Padomes konvencijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju 1.panta a) apakšpunktā, nosakot, ka ar terminu „noziedzīgi iegūti līdzekļi" saprot jebkāda veida ekonomisku ieguvumu, kas tieši vai netieši rodas vai ir iegūts, izdarot noziedzīgu nodarījumu.

Senāta ieskatā, ar minēto skaidrojumu, ka noziedzīgi iegūtie līdzekļi ir jebkāda veida ekonomisks ieguvums, iespējams, varētu saprast, ka arī saistībā ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas konstatējami noziedzīgi iegūtie līdzekļi.

Šim secinājumam ir vispārīgs raksturs, tādējādi kasācijas instances tiesa to neattiecina uz konkrēto lietu, jo apsūdzība šajā lietā neatbilst šādai noziedzīgo līdzekļu iegūšanas interpretācijai un kasācijas protesta motīvos šis jautājums nav skarts.

[10] Senāts atzīst, ka nepamatots ir prokurora G. Krieviņa kasācijas protestā izteiktais iebildums par Kriminālprocesa likuma 124.panta sestās daļas pārkāpumu.

Kriminālprocesa likuma 124.panta sestā daļa noteic, ka pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi attiecībā uz mantas noziedzīgo izcelsmi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā ir pamats atzīt, ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga, nevis likumīga izcelsme.

Minētā likuma norma ir spēkā no 2018.gada 1.septembra. /pers. D/ inkriminētā Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā (2008.- 2009.gads) un lietas iztiesāšanas laikā pirmās instances tiesā šādas tiesību normas, kas pazeminātu pierādīšanas standartu, Kriminālprocesa likumā nebija. Kriminālprocesa likuma 124.panta sestā daļa bija spēkā lietas izskatīšanas laikā apelācijas instances tiesā.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka, ievērojot iepriekš minēto, apelācijas instances tiesai šī Kriminālprocesa likuma norma nebija jāpiemēro. Pretējā gadījumā tiktu pasliktināts apsūdzētā /pers. D/ stāvoklis un pārkāpts Kriminālprocesa likuma 15.pantā noteiktais kriminālprocesa pamatprincips par tiesībām uz lietas izskatīšanu taisnīgā tiesā.

Minēto apsvērumu dēļ uz apsūdzēto /pers. D/ nav attiecināmas arī Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 5.panta (spēkā no 09.11.2017.) normas, kas noteic, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīga nodarījuma līdzekļi ir iegūti. Nosauktā iemesla dēļ konkrētajā lietā nav piemērojama arī Senāta Krimināllietu departamenta 2019.gada 19.jūnijā kopsapulces lēmumā sniegtā interpretācija.

[11] Pastāvot šaubām par Krimināllikuma 195.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmeta esību, nav nepieciešams vērtēt

tiesas atzinumus par inkriminētā noziedzīgā nodarījuma objektīvās puses darbībām – legalizāciju.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, /pers. D/ darbībās, iespējams, varētu saskatīt kāda cita noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes, taču kasācijas instances tiesas kompetencē neietilpst šo faktisko apstākļu citādas juridiskās kvalifikācijas izvērtēšana.

Senāts norāda, ka šajā lēmumā minētie motīvi nevar tikt vispārināti, jo, konstatējot citus, atšķirīgus lietas faktiskos apstākļus, nav izslēgta noziedzīgo nodarījumu kvalifikācija pēc Krimināllikuma 218.panta un 195.panta attiecīgās daļas.

[12] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 405.panta pārkāpumu.

Apelācijas instances tiesa pareizi norādījusi, ka /pers. D/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 195.panta trešās daļas noziedzīgi iegūto un legalizēto naudas līdzekļu apmērs ir atšķirīgs un vairākkārt pārsniedz ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas nodarītā zaudējuma apmēru. Tiesa pareizi atzinusi, ka šāda apsūdzība neatbilst Kriminālprocesa likuma 405.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktajām prasībām.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, minētajam pārkāpumam konkrētajā gadījumā nav bijusi izšķiroša nozīme attaisnojoša sprieduma taisīšanā. /pers. D/ celtā apsūdzība Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā ir konkrēta, apsūdzētā tiesības uz aizstāvību neierobežo un atbilst Kriminālprocesa likuma 405.pantā noteiktajām prasībām.

[13] Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apsūdzētā /pers. D/ un viņa aizstāvja A. Purmaļa kasācijas sūdzības nav pamatotas ar tādiem argumentiem, kas būtu par pamatu apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai daļā par /pers. D/ atzīšanu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas.

[13.1] Apelācijas instances tiesas spriedums šajā daļā ir tiesisks un pamatots, tas atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512., 527. un 564.pantā noteiktajām prasībām. Apelācijas instances tiesa pierādījumus izvērtējusi, ievērojot Kriminālprocesa likuma 9.nodaļā noteiktās prasības par pierādījumu ticamību, attiecināmību un pieļaujamību.

Tiesa pamatoti noraidījusi apelācijas sūdzībā izteiktos iebildumus par to, ka /pers. D/ nav parakstījis vai iesniedzis attiecīgus grāmatvedības dokumentus, ka to, iespējams, izdarījušas citas personas, proti, /pers. G/ un /pers. F/.

No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa pēc visu pierādījumu pārbaudes un izvērtēšanas ir atzinusi, ka Krimināllikuma 218.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu ir izdarījis /pers. D/. Apelācijas instances tiesai nav radušās šaubas par /pers. D/ vainīgumu viņam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā, bet pierādījumi par citu personu, tostarp /pers. F/, vainīgumu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā nav iegūti.

[13.2] Faktam, ka Valsts ieņēmumu dienestam iesniegtās nodokļu maksāšanas deklarācijas ir parakstījusi cita persona, konkrētajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes, jo /pers. D/ nav apsūdzēts par šo deklarāciju parakstīšanu vai iesniegšanu.

Apsūdzībā /pers. D/ objektīvās darbības norādītas kā fiktīvu darījumu slēgšana un attiecīgu dokumentu noformēšana, kas bija par pamatu šo darījumu norādīšanai pievienotās vērtības nodokļu deklarācijās, tādējādi izvairoties no viņam inkriminēto nodokļu nomaksas.

[13.3] Noziedzīgā nodarījuma juridiskā kvalifikācija pēc Krimināllikuma 218.panta otrās daļas ir pareiza, tā atbilst tiesas konstatētajiem lietas faktiskajiem apstākļiem. Tiesa konstatējusi visas nepieciešamās un obligātās šī noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

Fakts, ka citas personas nav sauktas pie kriminālatbildības, neietekmē sprieduma tiesiskumu un pamatotību konkrētajā lietā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587. pantu, tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 20.augusta spriedumu, bet Organizētās noziedzības un citu nozaru specializētās prokuratūras prokurora G. Krieviņa kasācijas protestu un apsūdzētā /pers. D/ un viņa aizstāvja A. Purmaļa kasācijas sūdzības noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

V. Čiževskis A. Freibergs A. Poļakova